

Ко је крив за инфлацију у Србији

**Ко је крив за
инфлацију у Србији**

rs.politsturm.com

2024-02-17

2 мин. читања

Гувернерка Народне банке Србије Јоргованка Табаковић представила је квартални “Извештај о инфлацији”. Она је у свом обраћању медијима поводом објављивања извештаја рекла новинарима да су главни кривци за то што су цене у Србији веће него у околним земљама малопродајни ланци, односно њихова жеља за већом профитном маржом.

Јоргованка Табаковић је нагласила да се истоветне цене као у другим државама никако не могу очекивати, али да је важно напоменути да од краја 2023. постоји тренд опадања цена хране у Србији односно да је Србија, што се тиче инфлације, сада на добром путу. Обраћајући се власницима трговачких ланаца, Табаковић их је строго опоменула и поручила да су “Високе марже [...] краткорочна корист, а дугорочна штета, и трговци би требало да имају одговоран и частан (!!!) однос према купцима. Цене треба да одређује конкуренција, а не монополи”. Након овакве инфантилне и идеалистичке анализе, гувернерка се ипак мало спустила у реални свет и предложила конкретне мере - позвала је Комисију за заштиту конкуренције да сузбије монопол и да обезбеди “одрживу климу за пословање и конкуренцију”.

Јасно је да никакве антимонополске мере ове комисије не могу спречити монопол који је свеprisутан у модерном капитализму већ могу само, и то на врло кратко, вратити стање тржишне конкуренције које погодује ситним буржујима пре него што се некакав нови монопол или картел формира из неопходности.

Такође је битно нагласити да стопу профита појединачних капиталиста на дугом плану никако не одређују они сами повећавајући је када су “расположени” да зараде више. Раст профита неких капиталиста је привремено могућ ако профитери дигну цене робе изнад њихове вредности, а они за тако нешто увек траже повод и прилику. То се управо и десило током економске кризе након епидемије короне - објективне дисрупције ланаца снабдевања због антиепидемијских мера су охрабриле шпекулацију разних (и бројних) посредника у прехранбеној индустрији што је довело до високих цена хране. Решење овог проблема, на нашу срећу, долази само: капитал се природно временом креће из мање уносног сектора у онај више уносан, све више капиталиста жели да извуче корист из виших цена транспорта и производње хране. Понуда се повећава, а потражња остаје иста - те цена одређене, на кратко време скупље, робе врло брзо поново буде једнака вредности друштвено потребног рада утрошеног у производњи те робе, а стопа профита једнака оригиналној.

Врло је вероватно да је и сам Извршни одбор НБС (чији је гувернерка члан) свестан чињенице да ће се цене и профити у прехранбеној индустрији временом саме спустити због тржишних утицаја, односно да су приче о злим власницима маркета које ће брижна држава зауставити пре него што бескрупулозно искористе инфлацију како би се обогатили чисто популистичке.

У самом Извештају о инфлацији који је одбор усвојио, за разлику од изјава на конференцијама за медије, нема ни речи о арбитрарно повећаним па смањеним профитним маржама трговинских ланаца, те се пад цена хране током ове године објашњава не страхом монополиста од могућих акција државе или тиме што су они схватили да морају “бити часни”, већ “слабљењем трошковних притисака у производњи и транспорту хране услед снижених

светских цена примарних пољопривредних производа и индустријских сировина”, односно тиме “да је ова пољопривредна сезона, након две узастопно лоше сезоне, била боља.” Поставља се питање: ако држава зна да су повећање цене индустријских сировина и транспорта хране главни кривци за повећање цена хране - зашто је гувернерка посветила толику пажњу малопродајним ланцима у својој конференцији за штампу? За разлику од цена разних индустријских и пољопривредних инпута, с којима већина људи нема никакву везу, са ценама у супермаркетима се свако од нас свакодневно среће: па је врло лако њих окривити за нешто што је много дубљи системски проблем са капитализмом и жељом свих капиталиста укључених у производњи хране за профитом.

Извори:

<https://vreme.com/ekonomija/tabakovic-za-skupocu-u-srbiji-krivi-su-trgovinski-lanci/>
https://www.nbs.rs/export/sites/NBS_site/documents/publikacije/ioi/izvestaji/ioi_02_2024.pdf

Оригинални чланак